

DEN NORSKE LEGEFORENING
Postboks 1152 Sentrum
0107 OSLO

Deres ref.:
Vår ref.: 24/750-1
Saksbehandler: Kjersti Skjold Rønningen
Dato: 16.02.2024

Dokumentet er godkjent elektronisk

Høring om endringer i læringsmål og spesialitetsnavn: Forslag om endringer i spesialistutdanningen i spesialitetene infeksjonssykdommer, barnesykdommer og indremedisin

Helsedirektoratet sender herved på høring forslag til nye læringsmål og endring i eksisterende læringsmål i spesialistutdanningen for leger i spesialitetene infeksjonssykdommer, barnesykdommer og indremedisin. I tillegg foreslår Helsedirektoratet endring av spesialitetsnavnet "Barnesykdommer" til "Barne- og ungdomsmedisin".

Høringen er sendt til alle regionale helseforetak, til private og ideelle utdanningsvirksomheter innenfor de spesialitetene endringsforslagene gjelder og til Legeforeningen. Frist for innsending av høringssvar er 3.5.24.

Oppsummering av endringsforslag

- **Infeksjonssykdommer:** Forslag om to nye læringsmål som omhandler vaksiner.
- **Indremedisin:** Forslag om endring i to læringsmål med ledsagende endringer i nasjonalt anbefalt prosedyreliste.
- **Barnesykdommer:** Forslag om endring i ett læringsmål med ledsagende endring i nasjonalt anbefalt prosedyreliste. Og forslag om endring av spesialitetsnavnet til "Barne- og ungdomsmedisin".

Detaljer om forslagene følger på de neste sidene.

Høring, frist for tilbakemelding og videre saksbehandling

Helsedirektoratet ønsker tilbakemelding på om endringsforslagene synes faglig riktige og hensiktsmessige. For de foreslåtte nye læringsmålene eller for læringsmålene som har endret innhold, ønsker Helsedirektoratet spesielt tilbakemelding på om disse vil føre til konsekvenser for læringsaktiviteter og læringsarenaer for leger i spesialisering, og om det foreligger organisatoriske og økonomiske implikasjoner ved endringene. Helsedirektoratet presiserer at endringene i læringsmål og spesialitetsnavn først blir gjeldende etter at høringen er gjennomført og innspillene gjennomgått, og etter at forskriftsfesting i Spesialistforskriften, vedlegg 2, er gjort. Helsedirektoratet planlegger i utgangspunktet forskriftsfesting av endringene 1. september 2024. Læringsmålsendringene trer i kraft i kompetanseportalen ca. seks måneder etter denne forskriftsendringen, for å gi utdanningsvirksomhetene tid til å endre utdanningsplaner og gjennomføre endring i lokale/regionale læringsaktiviteter, dersom det er nødvendig.

Helsedirektoratet

Avdeling retningslinjer og fagutvikling

Kjersti Skjold Rønningen

Postboks 220 Skøyen, 0213 OSLO • Besøksadresse: Vitaminveien 4, Oslo • Tlf.: (+47) 47 47 20 20

Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

Bakgrunn for og detaljer om endringsforslagene

Spesialiteten infeksjonssykdommer

Helsedirektoratet mottok i 2023 forslag fra Regionalt utdanningssenter i Helse Sør-Øst (RegUt HSØ) om to nye læringsmål som omhandler kompetanse om vaksiner. Læringsmål om vaksiner har manglet for spesialiteten infeksjonssykdommer, og disse læringsmålene er sterkt ønsket av fagmiljøet. Vaksiner er sentralt som beskyttelse mot en rekke farlige infeksjonssykdommer. De fleste spesialister i infeksjonssykdommer arbeider på kliniske avdelinger i sykehus, men mange arbeider også med smittevern, annet infeksjonsforebyggende arbeid eller deltar i ulike rådgivende eller besluttede organer der vaksiner er sentralt. Ifølge forslagsstiller inkluderer det nasjonalt anbefalte kurset "Klinisk infeksjonsimmunologi, vaksinasjon og immunsvekt" allerede faglig innhold som læringsmålene omfatter. Legeforeningen har støttet forslaget til innføring av disse to læringsmålene i spesialiteten.

Forslag til nye læringsmål:

INF-051

Ha god kunnskap om vaksiners virkemåte, bivirkninger, indikasjoner, kontraindikasjoner, vaksinasjon ved immunsvekkelse og reisevaksinasjon.

INF-052

Ha kunnskap om barnevaksinasjonsprogrammet, det nasjonale vaksinasjonsregisteret, melding av bivirkninger, og strategier for å sikre nødvendig vaksinasjonsdekning for ulike befolkningsgrupper.

Læringsmålene plasseres i vedlegg 2 til Spesialistforskriften under ny temaoverskrift "Vaksiner".

Spesialiteten indremedisin

Helsedirektoratet mottok i 2023 forslag fra regionalt utdanningscenter i Helse Sør-Øst (RegUt HSØ) om endring av ett læringsmål i spesialiteten indremedisin som omhandler gastroskopi ved gastrointestinal blødning. Legeforeningen har støttet dette forslaget til endring. RegUt HSØ fremhevet i sitt forslag at det ikke er i tråd med god praksis at spesialister i indremedisin gjør selvstendig diagnostisk endoskopi ved mistenkt gastrointestinalblødning. Det anføres videre av at det ikke er faglig riktig å gjøre en diagnostisk skopi primært, da dette må utføres av endoskopør med erfaring i terapeutisk endoskopi som kan gjøre nødvendig endoskopisk intervensjon.

Eksisterende læringsmål	Forslag til nytt og oppdatert læringsmål
MED-038: Selvstendig kunne utføre diagnostisk øvre endoskopi ved mistanke om akutt GI-blødning.	Nytt læringsmål MED-105: Ha god kunnskap om indikasjon for og utførelse av gastroskopi ved GI-blødning.

Læringsmål som endrer faglig innhold eller kompetansenivå, må etableres som et nytt læringsmål med nytt ID/læringsmålskode, og det opprinnelige læringsmålet slettes. Læringsmålet MED-038 endrer faglig innhold, og ett nytt læringsmål med ID/læringsmålskode MED-105 opprettes. MED-038 slettes når MED-105 trer i kraft. Dersom en lege i spesialisering før denne endringen trer i kraft har fått MED-038 godkjent som oppnådd i kompetanseportalen, blir denne godkjenningen overført automatisk til MED-105 pga lavere kompetansenivå på det nye læringsmålet sammenlignet med det gamle. MED-105 legges på samme sted i forskriften som MED-038 står i dag, det vil si under temaoverskriften "Fordøysessykdommer".

Det foreslås, i tillegg til læringsmålsendringen, en ledsagende endring i nasjonalt anbefalt prosedyreliste i spesialiteten. Det vurderes, i lys av læringsmålsendringen, ikke hensiktsmessig at alle generelle indremedisinere skal ha utført og tolket 30 gastroskopier:

Eksisterende læringsaktivitet	Forslag til oppdatert læringsaktivitet
Utføre og tolke gastroskopi. Antall: 30, utføres under supervisjon.	Overvære og selv se i skopet ved 30 gastroskopier

Spesialiteten barnesykdommer

Forslag om endring av spesialitetsnavnet "Barnesykdommer" til "Barne- og ungdomsmedisin"

Legeforeningen fremmet i 2022 forslag til Helsedirektoratet om endring av spesialitetsnavnet "Barnesykdommer" til "Barne- og ungdomsmedisin". Forslaget var begrunnet med den gradvise og ønskede endringen i pasientpopulasjonen på norske barneavdelinger, hvor ungdomsmedisin har vokst frem som en viktig del av pediatrien over tid, både i Norge og i andre land. Forslaget støttes av regionalt utdanningssenter Helse Midt-Norge RHF som er fagkontakt for spesialiteten barnesykdommer. Den utvidede begrunnelsen fra Legeforeningen er vedlagt.

Helsedirektoratet ønsker tilbakemelding på om denne foreslåtte endringen i spesialitetsnavn er ønsket av det samlede fagmiljøet, og om nytt navn er dekkende og hensiktsmessig. I tillegg ønsker direktoratet innspill på om endringen vil medføre økonomiske og administrative konsekvenser av betydning. Dersom hørings svarene er positive til endringen, vil spesialitetsnavnet som oppført i vedlegg 1 til spesialistforskriften bli endret til "Barne- og ungdomsmedisin". Helsedirektoratet vil så, i samråd med Helse- og omsorgsdepartementet, sørge for at endringen meldes inn til EØS/EU slik at EUs yrkeskvalifikasjonsdirektiv¹ blir oppdatert. Videre vil Helsedirektoratet sørge for at navnet blir oppdatert i EUs Regulated Professions Database².

Forslag om endring i læringsmål og nasjonalt anbefalt læringsaktivitet

Læringsmålet PED-022 inneholder kompetanse som omhandler blærekateterisering og blærepunksjon. Helsedirektoratet mottok i 2023 forslag fra regionalt utdanningssenter Helse Midt-Norge (RegUt Midt) om endring av dette læringsmålet. Legeforeningen har støttet forslaget. Forslagstilleren mener at det ikke lenger er faglig grunnlag for at alle leger i spesialisering i barnesykdommer skal kunne utføre blærepunksjon på barn, da "Clean catch" og/eller kateterisering sikrer like gode eller bedre prøver enn blærepunksjon. Blærepunksjon er i tillegg lite brukt, slik at det er uheldig å ha et læringsmål som legger opp til unødvendige prosedyrer. Det oppdaterte læringsmålet innebærer at LIS skal ha god nok kunnskap om blærekateterisering til å utføre prosedyren selvstendig. De skal kun ha kjennskap til blærepunksjon, men det er ingen forventninger om prosedyrekompetanse for blærepunksjon.

Eksisterende læringsmål	Nytt og oppdatert læringsmål
PED-022: Ha god kunnskap om og selvstendig kunne utføre blærekateterisering og blærepunksjon på barn.	PED-164: Selvstendig kunne utføre blærekateterisering og ha kjennskap til blærepunksjon.

Læringsmål som endrer faglig innhold eller kompetansenivå, må etableres som et nytt læringsmål med nytt ID/læringsmålskode, og det opprinnelige læringsmålet slettes. Læringsmålet PED-022 endrer faglig innhold, og ett nytt læringsmål med ID/læringsmålskode PED-164 opprettes. PED-022 slettes når PED-164 trer i kraft. Dersom en lege i spesialisering før denne endringen trer i kraft har fått PED-022 godkjent som oppnådd i kompetanseportalen, blir denne godkjenningen overført automatisk til PED-164 pga lavere kompetansenivå på det nye læringsmålet sammenlignet med det gamle. PED-164 legges på samme sted i forskriften som

¹ Oppdatering i Annex V til Directive 2005/36/EC, [EUR-Lex - 02005L0036-20231009 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/lexuri/ui.do?uri=CELEX:32005L0036:20231009-EN-20231009-EN)

² [Regulated Profession Database \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/lexuri/ui.do?uri=CELEX:32005L0036:20231009-EN-20231009-EN)

PED-022, dvs. under temaoverskriften "Praktiske ferdigheter".

I lys av forslaget om endring i læringsmålet PED-022, foreslås også endring i nasjonalt anbefalt prosedyreliste for ledsagende prosedyreoppføring:

Eksisterende læringsaktivitet	Ny læringsaktivitet
Blærekatetisering gutter, 5 stk	Blærekatetisering gutter, 5 stk
Blærekatetisering jenter, 5 stk	Blærekatetisering jenter, 5 stk
Blærepunksjon pasient, 5 stk	Utgår

Ved spørsmål om høringen, vennligst ta kontakt med seniorrådgiver Kjersti Skjold Rønningen (kjersti.skjold.ronningen@helsedir.no) eller seniorrådgiver Marie Thoresen (marie.thoresen@helsedir.no).

Andre forslag om endringer i læringsmål som kan komme på høring, våren 2024

Helsedirektoratet arbeider for tiden med en omfattende sak som omhandler forslag om endring i læringsmålene i spesialiteten nukleærmedisin. Denne saken er såpass stor at den vil sendes på høring i en egen prosess. Mer informasjon om denne høringen kommer i løpet av noen få uker. Helsedirektoratet arbeider også med å følge opp et oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet som omhandler kompetanse om kliniske studier/forskning og om det skal utformes og forskriftsfestes læringsmål på temaet. Vi vil komme tilbake til virksomhetene med mer informasjon om dette etter hvert dersom en høring blir aktuelt.

Vennlig hilsen

Heidi Stien e.f.
prosjektleder

Kjersti Skjold Rønningen
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

Kopi:

Kamila Anna Stankiewicz;Cecilie Næss;DEN NORSKE LEGEFORENING, Nina Evjen;HELSE BERGEN HF, Eddy Ytreland Mikkelsen;HELSE MIDT-NORGE RHF, Grethe Aas;Regionalt Utdanningssenter - RegUt - Vest;Regionalt utdanningssenter - RegUt - Midt-Norge;Regionalt utdanningssenter - RegUt - Nord;Regionalt utdanningssenter - RegUt - Sør-Øst

HELSEDIREKTORATET
Avdeling retningslinjer og fagutvikling

Sendt kun pr. e-post postmottak@helsedir.no

Deres ref.:

Vår ref: SAK2021006584

Dato: 23-01-2023

Forslag om å endre navnet på spesialiteten Barnesykdommer til Barne- og ungdomsmedisin

Norsk barnelegeforening (NBF) anbefaler at navnet på spesialiteten *Barnesykdommer* endres til *Barne- og ungdomsmedisin*.

Norsk barnelegeforening har opplyst følgende om bakgrunn og begrunnelse for anbefalingen:

Faget *Pediatric*

Pediatric er læren om barns vekst og utvikling, og om sykdommer som kan oppstå i denne delen av livet. Fagområdet omfatter både forebyggende og kurativ behandling. Habilitering, rehabilitering og lindrende omsorg er også viktige deler av faget. I pediatrien legges det vekt på helhetlig omsorg fremfor en oppsplitting i organer eller sykdomskategorier. Faget utvikles samtidig i retning av stadig mer spesialisert kompetanse på sykdomsgrupper og organer med komplekse utrednings- og behandlingstilbud.

***Ungdomsmedisin* som eget fagfelt innenfor pediatrien**

Ungdomsmedisin har vokst frem som en viktig del av pediatrien over tid, både i Norge og i andre land. Det har vært jobbet gjennom mange kanaler (bl.a. Helse- og omsorgsdepartementet, Helsedirektoratet, Barneombudet) med å oppnå en mer ungdomsvennlig helsetjeneste.

I Barnelegeforeningen har man jobbet med ungdomsmedisin som eget fagfelt siden midten av 1990-tallet. På 1990-tallet var aldersgrensen på de fleste norske barneavdelinger 14 – 16 år, og siden ungdomsgruppa ikke hadde vært en del av spesialitetens ansvarsområde var det et stort behov for kompetanseheving blant barnelegene.

En arbeidsgruppe utgående fra NBF sendte i desember 1996 et brev til alle avdelingsoverleger med en oppfordring om å opprette medisinske tilbud til ungdom opp til 18 år på sin avdeling. Det første etterutdanningskurset i ungdomsmedisin ble avholdt i 2002.

I perioden 2011 – 2015 ble ungdomsmedisin formulert som særskilt satsningsområder for Barnelegeforeningen (1). Målsettingen for denne satsingen var å:

- heve kompetansen i ungdomsmedisin blant barneleger
- bidra til opprettelse av interessegruppe i ungdomsmedisin
- arbeide for 18-års aldersgrense ved norske barneavdelinger
- etablere systematiske og kvalitetssikrede overføringer fra barne- til voksenavdelinger

Barnelegeforeningens interessegruppe for ungdomsmedisin ble opprettet i 2012. Samme år ble det satt ned et arbeidsutvalg for ungdomsmedisin. Det ble sendt spørreundersøkelser til avdelingsoverlegene med spørsmål knyttet til ungdomsvennlig helsetjeneste. Resultatet av denne undersøkelsen ble publisert i *Paidos* (tidsskrift for Norsk barnelegeforening) (2). I årsmøtoreferatet til NBF fra 2012 refereres det til et felles prosjekt mellom NBF og Norsk forening for allmennmedisin (NFA) som omhandlet bedre overganger for ungdom med livsløpssykdom. I 2013 publiserte *Tidsskrift for den norske legeforening* en artikkel der barnelegene henvendte seg til helseministeren og etterlyste retningslinjer for ungdomsvennlig helsetjeneste (3).

Barneombudet rettet også samme år en skriftlig henvendelse til Helsedirektoratet der man oppfordret til at ungdomsmedisin og ungdomshelse ble satt høyere på dagsorden i helsetjenesten. Det første ungdomsrådet ble etablert på Akershus universitetssykehus i 2014, og oppdragsdokumentet fra Helse- og omsorgsdepartementet for 2015 inneholdt et punkt om at alle HF skulle opprette ungdomsråd. *Paidos* publiserte samme år et temanummer om ungdomsmedisin (4)

I perioden 2016 – 2021 videreførte NBF satsningen på ungdomsmedisin i sitt strategidokument (5). Stadig flere barneavdelinger utvidet i denne tidsperioden sine aldersgrenser, i 2017 hadde 15 av 21 barneavdelinger 18-års aldersgrense, og de resterende hadde planer eller ønske om å etablere 18-års aldersgrense. Parallelt med endring av aldersgrense endret norske barneavdelinger sin benevnelse fra *Barneavdeling* eller *Barneklinikk*, til *Barne- og ungdomsavdeling*, *Avdeling for barn og ungdom* eller *Barne- og ungdomsklinikk*.

I oppdragsdokumentet til Helseforetakene fra Helse- og omsorgsdepartementet i 2018 sto det at man

"... skal påse at helseforetakene utvikler rutiner for god overføring fra barne- til voksenorientert helsetjeneste ut ifra best tilgjengelig kunnskap. Rutinene skal omfatte overføring internt i sykehuset og mellom sykehuset og primærhelsetjenesten. Rutinene utarbeides i samarbeid med ungdomsrådet i helseforetakene."

Barnelegeforeningens styre tok i den forbindelse initiativ til å utarbeide en veileder for gode overganger i helsetjenesten. Ved hjelp av bl.a. midler fra kvalitetsfondet i Legeforeningen ledet NBF en bredt sammensatt arbeidsgruppe. Veilederen ble presentert for Legeforeningens faglandsråd i april 2021 og er åpent tilgjengelig via Helsebiblioteket (6).

Flere etterutdanningskurs i ungdomsmedisin har vært fortløpende arrangert i regi av foreningen, og i den nye kursstrukturen for LIS-utdanningen inngår ungdomsmedisin som et av hovedtemaene i Pediatrikurs 7 (7).

I vedlegg til *Forskrift om spesialistutdanning og spesialistgodkjenning for leger og tannleger (Spesialistforskriften)* er det for spesialiteten *Barnesykdommer* formulert egne læringsmål i ungdomsmedisin (8).

Forankring av forslag om navneendring i fagmiljøet.

Navneendring på vår spesialitet har vært et tema i foreningen siden 2013.

- spørsmålet ble lagt frem i møte med avdelingsoverlegene i 2021, og det var bred tilslutning til navneendring
- forslaget om navneendring støttes av spesialitetskomiteen i barnesykdommer
- forslaget om å be Legeforeningen fremme søknad om navneendring for spesialiteten ble behandlet ved NBFs årsmøte 02.06.2022. Det var ingen kritiske røster til forslaget som ble vedtatt ved akklamasjon (9)

Ønske om navneendring for spesialiteten

Det er på bakgrunn av den gradvise og ønskede endringen i pasientpopulasjonen på norske barne- og ungdomsavdelinger at Norsk barnelegeforening ønsker å endre benevnelsen på spesialiteten fra *Barnesykdommer* til *Barne- og ungdomsmedisin*.

Våre nære samarbeidspartnere, barnepsykiaterne, er spesialister i *Barne- og ungdomspsykiatri*.

Endring fra "-sykdom" til "-medisin" handler om ordet "*ungdomsmedisin*". Det heter ikke "*ungdomssykdommer*".

Spesialistgodkjenning i tilsvarende spesialitet i Sverige heter "*Spesialistbevisen i Barn- och ungdomsmedicin*". I Danmark er betegnelsen "*Speciallægeutdanning i Pædiatri*", mens spesialistgodkjenning i UK oppnås ved å bestå "*Membership exam for the Royal College of Paediatrics and Child Health*".

En endring i benevnelse av den norske spesialiteten for pediatere vil bidra til at det også for oss blir mer språklig samsvar mellom hva vi er spesialister i og hvem som er våre pasienter.

Referanser:

- 1 <https://www.legeforeningen.no/contentassets/6ae76b261b174c1c8ed9438b700e084d/satsningsomrader-for-norsk-pediatric-i-perioden-2011-2015.pdf>
- 2 <https://paidos.no/wp-content/uploads/2021/01/Paidos-2012-30-4.pdf>
- 3 <https://tidsskriftet.no/2013/04/aktuelt-i-foreningen/barnelegene-utfordrer-store>
- 4 https://ungdomsmedisin.no/wp-content/uploads/2015/12/Paidos-04-2015_Interactive-1.pdf
- 5 <https://www.legeforeningen.no/contentassets/3f90ee17e6224b84a341d1ff5a508610/satsningsomrader-for-nbf-2017-2021-2.pdf>
- 6 <https://www.helsebiblioteket.no/pediatricveiledere?menuitemkeylev1=12056>
- 7 <https://spesialisthelsetjenesten.no/lis/spesialitetene/spesialistutdanning-i-barnesykdommer>
- 8 <https://www.helsedirektoratet.no/tema/autorisasjon-og-spesialistutdanning/spesialistutdanning-for-leger/barnesykdommer/kliniske-laeringsmal>
- 9 <https://www.legeforeningen.no/globalassets/foreningsledd/fagmedisinske-foreninger/norsk-barnelegeforening/medier-nbf/referat-arsmote-nbf-2022.pdf>

Før forslaget om navneendring nå fremmes har Norsk barnelegeforening avklart med Norsk barne- og ungdomspsykiatrisk forening at de ikke har innvendinger mot en slik navneendring.

Legeforeningen videreformidler med dette Norsk barnelegeforenings forslag og anbefaling, og ser frem til å motta saken på ordinær høring før en eventuell endring av benevnelsen i spesialistforskriftens vedlegg 1.

Med vennlig hilsen
Den norske legeforening

Jan Emil Kristoffersen
fagdirektør

Nina Evjen
utdanningssjef

Saksbehandler: Gro Reichelt

Kopi:
RegUt Helse Midt-Norge

[Dokumentet er godkjent elektronisk](#)